

Winnen wat van waarde is

Beste Collega's,

Ik weet niet of jullie haar direct herkennen, maar dit is – toen nog - Prinses Maxima. Op 9 september 2012 deed ze mee aan een zwemtocht door de Amsterdamse grachten om geld in te zamelen tegen de spierziekte ALS. De aanstaande koningin zwemt een rondje Amsterdamse grachten: wie had dat tien jaar geleden kunnen denken!

De lucht, de bodem en het oppervlaktewater van ons land zijn de afgelopen 30 jaar stukken schoner geworden. Nu heeft succes altijd vele vaders en moeders, maar hier is toch wel duidelijk dat het onze rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn die het water zo schoon gekregen hebben. Daarmee is niet alleen de industrie en het agrarisch bedrijf van een goed product voorzien, maar hebben we ook aan kwaliteit van de leefomgeving voor ons allemaal gewonnen.

Winnen wat van waarde is. Dat is onze opdracht. Het begon en begint voor ons bij het schoonmaken van water. Dat is wat we doen en blijven doen. En daarin markeren we vandaag een volgende fase. We zijn dit jaar begonnen door onze proeftuinen van winning samen te voegen. De Energiefabriek en de Grondstoffenfabriek zijn voortaan één vrijplaats van de waterschappen voor vernieuwende, praktische en professionele waterzuivering en terugwinning van energie en grondstoffen. Hier verkennen we nieuwe ideeën, innovatieve technieken en onorthodoxe werkwijzen. Door ze uit te proberen. Door te doen.

Die praktische instelling hebben we als waterschappers van huis uit meegekregen. Het waterschap is immers van oudsher het bestuur van en voor de gebruikers van het land en het water. Aan de vergadertafel, in het lab en in de polder met de klei aan de laarzen. Vanuit die roots voelen we ons thuis bij wat tegenwoordig *'de energieke samenleving'* heet. Een samenleving waarin organisaties en personen zelf verantwoordelijkheid nemen. Niet alleen voor hun eigen leven, maar ook voor hun leefomgeving en die van hun kinderen en kleinkinderen.

(Still uit Tegenlicht: plassen voor schaarse grondstoffen)

In het televisieprogramma Tegenlicht en de bijeenkomst De Kracht van Water in Pakhuis de Zwijger, hebben we vorige maand heel goed duidelijk kunnen maken hoe onze ambities verbonden zijn met die van praktische idealisten. Mensen die in hun eigen omgeving werken aan waterzuivering, energiewinning, het reinigen van de bodem en het terugwinnen van waardevolle stoffen. De Energie- en grondstoffenfabriek wil de professionele partner zijn van deze initiatieven. Stimuleren en enthousiasmeren, koesteren van prille praktijken, helpen opschalen waar dat meerwaarde biedt.

Zelf nemen we een volgende stap. Een kleine tien jaar geleden zijn de waterschappen begonnen aan het traject *WaterWegen, anders denken, anders doen*. Een herbezinning op de rol en taak van het waterschap. Een vernieuwingsproces waarin de vertrouwde positie van het waterschap in samenhang is gebracht met andere belangen en kwaliteiten van de omgeving. Onze waterzuiveringstaak werd verbonden met de grote leefomgevingvraagstukken. Want ondanks schonere lucht, bodem en water in ons land, is er voor de toekomst en op hoger schaalniveau nog veel te doen. Denk aan de mondiale schaarste aan energie, grondstoffen, voedsel en schoon water.

Uit de prijsvraag van het traject WaterWegen kwam het concept Energiefabriek voort. Al vrij snel sloten diverse waterschappen aan en werden de eerste Energiefabrieken gerealiseerd. Waterschapsenergie is het product. Het past bij de ontwikkeling van onderop naar meer lokale energiewinning en energievoorziening.

Vanuit schoon water en energie was het winnen van grondstoffen een logisch vervolg. Dat krijgt nu vorm in de eerste waterzuiveringsinstallaties die ook fosfaat, cellulose en in de toekomst nog andere waardevolle stoffen zullen winnen. We noemen het: De Grondstoffenfabriek. Het concept is de afgelopen jaren bewust apart gehouden van De Energiefabriek om het proces van proberen en broeden niet te verstoren. Nu het sterk genoeg is kan het samen: Energie- en grondstoffenfabriek.

Wij kennen met elkaar de kracht van het samendoen. Met de energiefabriek zijn we nu verder dan we als afzonderlijke waterschappen ooit hadden kunnen komen. Het geeft ons het lef om steeds verder te gaan. Daaruit ontstaan aansprekende voorbeelden die het goed doen in de publiciteit, die laten zien dat wij een innovatieve overheid zijn. Dat maakt ook anderen enthousiast om met ons in zee te gaan. Van stagiairs en afstudeerders die zich graag aan ons verbinden tot de partners in de *green deals* en het energieakkoord.

We zitten in een transitie. Sectorgrenzen vervagen en het gaat steeds meer om het leveren van maatschappelijke toegevoegde waarde. Het gaat er niet meer om *waar je van bent*, maar *waar je goed in bent*. Wij zijn goed in schoon water en zoeken van daaruit naar kansen om te **winnen wat van waarde is**.

Dat betekent ook het leveren van producten. Die producten moeten hun weg vinden naar de keten en naar de markt. Hoe dat moet is een zoektocht waar we met z'n allen middenin zitten. Je kunt het als waterschap zelf doen met lokale partners, je kunt het als waterschappen samen doen of laten doen. Wij zijn overtuigd van de meerwaarde van samendoen, ook in situaties en bij producten waar het slim is om dicht bij de bron te blijven.

Gelukkig heeft de stuurgroep samen met ons vastgesteld dat het in ieder geval te vroeg is om daar nu één structuur en organisatievorm bij te kiezen. We mogen de gisting van ideeën en initiatieven nu niet stoppen. We kiezen samen voor het doorzetten van een organische ontwikkeling. Structuur volgt inhoud en niet omgekeerd. We geven ideeën de ruimte en passen de organisatie aan. We starten de nationale uitrol van techniek als die opschaling nuttig is, maar kiezen voor lokale verwerking waar dat beter past.

(Amalia op rondvaartboot tijdens inhuldiging)

Winnen wat van waarde is. Dat is ook teruggaan naar waar het allemaal om begonnen was. Droge voeten, schoon en voldoende water. En wij voegen daaraan toe: in samenhang met een duurzame leefomgeving. Ook voor onze kinderen en kleinkinderen. Dat betekent de komende jaren heel praktisch; het realiseren van energie- en grondstoffenfabrieken die ervaring opdoen voor grootschaliger uitrol en behoud van de energie- en grondstoffenfabriek als laboratorium en kweekvijver voor nieuwe ideeën en praktijken.

We zullen tegen grenzen gaan oplopen, nu al ervaren we dat het soms begint te schuren met de bestaande structuren, denk- en werkwijzen. De vrijplaats is ook hiervoor bedoeld: experimenteren en grenzen blijven opzoeken. Met elkaar de juiste discussies willen voeren. Anders denken en doen ook op kennis delen en ontwikkelen. Samenwerken met toekomstige partners en introductie van onze producten in de markt.

Beste collega's,

Onze opdracht ligt in schoon water en **winnen wat van waarde is**. We staan daarmee in de voorhoede van een razendsnelle ontwikkeling. Ik durf daarom niet te voorspellen welke foto we hier kunnen plaatsen als koningin Amalia de troon heeft bestegen. Ik heb daar wel een heel optimistisch gevoel bij. Dat is ons werk, laten we dat doorzetten!

Ik wens ons veel succes!